

Tellija: EV Keskkonnaministeerium

Leping nr 18-20/501

Töö nr. 7102

**Soovitused alamvesikondade
veemajanduskavade meetmeplaanide
tegevuste hindamiseks**

Aruande “Veemajanduskavade täiendamine ja ajakohastamine” lisa

Koostaja: Madis Metsur

Tallinn 2008

SOOVITUSED ALAMVESIKONDADE VEEMAJANDUSKAVADE MEETMEPLAANIDE TEGEVUSTE HINDAMISEKS 2008

SISUKORD

	lk
1. ÜLDOSA	2
2. MEETMEPLAANIDE ALAMKAVAD JA KIK VEEMAJANDUSPROGRAMM	4
3. MEETMEKAVA TEGEVUSTE JA PROJEKTITAOTLUSTE HINDAMINE	6
4. ANDMETABELITE MEMO	16
5. HINDAMISTABELID (Lisa 1)	18
6. MEMO LÄHIAJA KAVANDATAVATE TEGEVUSTE OSAS (Lisa 2)	23
7. Veeosakonna projektipõhise VEEMAJANDUSE PROGRAMMI HINDAMISE MAATRIKS (Lisa 3)	26
8. Ilmnenud hindamise probleemid (Lisa 4)	35

1. ÜLDOSA

SISSEJUHATUS

Veemajanduse korraldus tugineb keskkonnajuhtimise standardi põhimõtete ja veepoliitika raamdirektiivi nõuete alusel koostatud veemajanduskavasid järgides. Eesti territoorium on jaotatud vastavalt valgala printsiibile kolmeks vesikonnaks (Ida-Eesti, Lääne-Eesti, Koiva), mis omakorda jagunevad üheksaks alamvesikonnaks (Harju, Matsalu, Pärnu, Läänesaarte, Võrtsjärve, Peipsi, Pandivere põhjavee, Viru ja Mustjõe).

Veepoliitika raamdirektiiv näeb ette **kombineeritud lähenemise**: samaaegselt tuleb tagada keskkonda mõjutavate rajatiste ja nende heidete (toruotsa) vastavus keskkonnanõuetele ja vee hea seisund. Sealjuures tuleb silmas pidada veekasutuse sotsiaalmajanduslikke vajadusi. Keskkonnavaldkonna riikliku rahastamise korraldamisel suureneb **programmipõhise** lähenemise osakaal.

Käesolevad soovitusel on abivahendiks meetmeplaanide tegevuste hindamisel lähtudes alamvesikondade veemajanduskavadest. Materjal on koostatud arvestades kehtivat KIK rahastamise korda: Keskkonnaministri määrus nr 13 (17.02.2006; 27.07.2006; 28.06.2007): *Keskkonnakaitse valdkondade rahastamiseks esitatud projektitaotluste hindamise tingimused ja kord, taotluste hindamise kriteeriumid, otsuse tegemise kord, lepingu täitmise üle kontrolli teostamise kord ning aruandluse kord*, kuid siin toodud põhimõtted kehtivad veemajandustegevuste hindamiseks ka üldiselt.

Meetmete abikõlblikkuse määramiseks tuleb juhinduda *Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadusest ja SA KIK Keskkonnaprojektide finantseerimise korra Lisa 11st - Abikõlblikud kulutused. KIK nõukogu poolt kinnitatud 05.09.2007.*

Materjal on koostatud veosakonna materjalide, koordinaatorite seminaride materjalide ja alamvesikondade veemajanduskavade koostamise käigus koostatud tööde põhjal (01.02.2008 seisuga).

Hindamise soovitusel on kasutatavad koos lisades 1 ja 2 toodud hindamistabelitega, täpsemad kommentaare võib leida koordinaatoritele edastatavatest nende tabelite aluseks olnud Exeli tabelitest: - *hindamismaatriks 01.2008.* ja memo KOV meetmetabeli täpsustamiseks lähiaja (3 aastat) kavandatavate tegevuste osas *Tabel KOV-dele.*

VEEMAJANDUSE EESMÄRGID

Lihtsad eesmärgid on seotud inimese veekasutuse vajaduse rahuldamisega: kvaliteetse joogivee kättesaadavus, nõuetekohane kanalisatsioon, suplusvee hea kvaliteet. Kõigi nende eesmärkide osas on kehtestatud üksikasjalikud nõuded ja saavutustasemed vastavate EL direktiivide, veeseaduse ja määrustega. Eesti kohustused vee- ja kanalisatsiooniteenuse nõuetele vastavusse viimise tähtaegade osas on määratud EL ühinemislepinguga.

Nii EL kui Eesti õigusaktidega on määratud mitmete potentsiaalselt keskkonnaohtlike rajatiste keskkonnanõuded (sh reoveepuhastid, sõnnikuhoiud jms). Samuti on olemas konkreetset keskkonnanäitajad vee ohtlike ainete piirsalduse osas.

Veelustiku kaitse osas on täpsemalt määratud vee kvaliteedinõuded kalade kaitseks.

Veepoliitika raamdirektiiviga on püstitatud üldine eesmärk „vee hea seisundi” saavutamiseks. Praktilises tegevuses tuleb põhjavee ja veekogude heale vee seisundile läheneda kahest suunast:

1. vältida väga heas ja heas seisundis veekogude seisundiklassi halvenemist ja reostunud veega alade laienemist;
2. parandada selgelt ühiskonna ootustele mittevastava veekogu seisundit (reostunud veekogud, sh keemiliselt halvas seisundis ja tugevasti eutrofeerunud veekogud, siirdekaladele paisudega suletud jõgede väärtuslike elupaikade avamine, puhkeveekogude korrastustööd...)

Kõigi heast seisundist kehvemaks hinnatud veekogude seisundi parandamine jääb kaugemaks eesmärgiks. Võimalik on ka selle eesmärgi korrigeerimine erineval moel.

Detailne veemajanduse eesmärkide kirjeldus koos meetmekavaga on toodud vastava alamvesikonna veemajanduskavas.

ALAMVESIKONDADE VEEMAJANDUSKAVADE MEETMEPLAANID

Veemajanduslikud tegevused on alamvesikonna veemajanduskava koondmeetmeplaanis. Meetmed jagunevad *põhimeetmeteks* nn. kohustuslikud meetmed (Euroopa Liidu ja Eesti õigusaktidega määratletud veemajanduskavas asjakohaste keskkonnanõuete täitmiseks) ja *lisameetmeteks* (kui minimaalsete keskkonnanõuete täitmisest ei piisa vee hea seisundi saavutamiseks ning kogu elanikkonnale ohutu keskkonna ja elustikule soodsa seisundi tagamiseks).

Alamvesikonna veemajanduskava meetmete peatükis on toodud **koondmeetmeplan**. Meetmeplan jaguneb seitsmeks **alamkavaks**: joogivesi, punkreostus (reovesi, jääkreostus, sõnnikuhoidlad), hajureostus, põhjavesi, pinnavesi, rannikuvesi, veemajanduskava juhtimine. Tegevused kirjeldatud alamprogrammide kaupa, nimeliselt on välja toodud olulisemad tegevused või nende näited.

Peatähelepanu on reostusallikate korrastamisel, joogiveevarustusel ja vee seisundi halvenemise ennetamisel. Veekogude seisundi parandamisel annab kõige kiirema tulemuse kalade liikumisteede avamine (mittevajalike paisude likvideerimine ja kalateed rajamine).

Meetmekava tegevused viiakse ellu erinevate rahastamisallikate arvel. Suurt osa meetmekava tegevustest on võimalik kaas-rahastada Euroopa Liidu tõukefondide ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprogrammi kaudu. Järjest suureneb veekasutajate (nii majapidamiste kui ettevõtete) osatähtsus veemajanduse kulude katmisel. Seda soodustab ka keskkonnavastutuse seaduse rakendumine.

Meetmeplaanil võimalikult täielik tegevuste nimekiri on toodud detailses meetmeplaanis, mida peab alamvesikonna veemajanduskava koordinaator.

Alamvesikondade veemajanduskavade elluviimise koordineerimiseks on loodud töörühmad (TÖR), kuhu põhiliikmetena kuuluvad alamvesikonna territooriumile jäävate keskkonnateenistuste esindajad ning lisaliikmetena huvitatud osapooled (kohalike omavalitsuste, maavalitsuste, tootjate, maaparandusbüroode, tervisekaitsetalituste, vee-ettevõtete ning valitsusväliste keskkonnaorganisatsioonide esindajad).

Detailses meetmeplaanis on kõik veemajanduskava eesmärkide elluviimiseks. See tugineb **keskkonnaandmestikele** – vaata peatükk 4.

2. MEETMEPLAANI ALAMKAVAD JA KIKI VEEMAJANDUSPROGRAMM

Alamvesikondade veemajanduskavade eesmärgid ja neile vastavad meetmekava alamkavad:

1. Tagada elanikkonna kvaliteetse joogiveega varustamine.
2. Piirata punktreostust, eelkõige kanalisatsioonirajatistest ja jääkreostusest.
3. Piirata hajureostust veekaitse eesmärgil.
4. Tagada põhjaveevarude ja põhjavee hea seisund.
5. Tagada veekogude hea seisund.
6. Tagada rannikumere hea seisund.
7. Tagada veemajanduskava juhtimine, osapoolte ja üldsuse kaasamine veemajanduse juhtimisse.

NB! Veemajanduskavade meetmeplaanide jaotus ja KIKi veemajanduse programmi alamprogrammide jaotus ei lange kokku. KIKi alamprogrammide loetelus puudub iseseisev põhjavee ja hajureostuse programm. Ka muus osas on programmid mõnevõrra nihutatud: Veekogude ja rannikumere seisundi parandamine on KIKi ühes alamprogrammis, veemajanduse juhtimise paremat korraldamist saab toetada arendustööde alamprogrammi alt.

KIKi veemajanduse programmi eesmärk ja toetatavad tegevused (määrus 13):

- (1) Veemajanduse **programmi eesmärk** on säilitada ja saavutada veekogude ja põhjavee hea seisund.
- (2) **Reoveekäitluse valdkonnas** toetatakse reoveesüsteemide vastavusse viimist kehtivatele nõuetele ja reoveekogumisalade väljaarendamist.
- (3) **Nõuetekohase joogiveevarustuse** tagamisega seoses toetatakse joogivee süsteemide rekonstrueerimist ja ehitamist koos joogivee puhastusseadmetega ning põhjavee hea seisundi säilitamist.
- (4) **Jääkreostusega** seoses toetatakse pinna ja põhjavee reostusohu vähendamist jääkreostuskollete tõttu. Eesmärk saavutatakse ohtlike jääkreostuskollete likvideerimisega alates ohtlikematest kolletest.
- (5) **Arendustöödega** seoses toetatakse veemajanduse võimalikult paremaks korraldamiseks vajalikke uuringuid ning arendustöid.
- (6) **Pinnaveekogude ja rannikuvee** tervendamise ja korrashoiuga seoses toetatakse tegevusi, mis aitavad hoida ja parandada nende head seisundit ja veekogu seisundiklassi ning vältida seisundi halvenemist.

Lisaks veemajanduse programmile väärivad koordinaatorite tähelepanu ja toetust ka teised KIKi programmid (kalandus, jäätmekäitlus, looduskaitse, keskkonnakorraldus), millel võib olla otsene või kaudne mõju vee seisundile. Näiteks:

KIKi Kalanduse programmi eesmärk ja toetatavad tegevused

(3) Rannikumere ja sisevete kalavarude kaitse ja taastamisega seoses toetatakse järgmisi tegevusi:

- 1) kalakasvatustliku taastootmise programmis 2002–2010 toodud prioriteetsete liikide asustamine;
- 2) rändetõkete likvideerimise eeluuringute läbiviimine ja nende likvideerimine;
- 3) kalapääsude projekteerimine ja ehitamine;
- 4) kudealade parandamine ja taastamine;

3. MEETMEKAVA TEGEVUSTE JA PROJEKTITAOTLUSTE HINDAMINE

PROJEKTITAOTLUSTE HINDAMISE ÜLEMINEKUPERIOOD (2008 a)

Seni kuni rakendub programmpõhine hindamine käesolevate soovitude alusel, saab käesolevaid soovitusi kasutada “*Vana projektipõhise hindamise*” alamvesikonna prioriteedi määramiseks (vaata Lisa 3) andes selle järgi vastavalt 3, 5 või 7 punkti:

- Alamvesikonna prioriteedi punkte antakse vaid siis, kui projektitaotluses esitatud meede on tõesti alamvesikonna prioriteet. On juhtunud, et ühte alaprogrammi on esitatud vaid üks projekt ning see tegevus ei ole alamvesikonnale vajalik. Sel juhul ei pea sellele tegevusele hindepunkte andma ning peab lisama selgituse, miks see tegevus ei ole vajalik
- Alamvesikonna prioriteedi hindepunkte on võimalik anda kokku kolmele projektitaotlusele. Kui esitatud on kaks projektitaotlust ning mõlemad on alamvesikonna veemajanduskava kohaselt vajalikud, siis olulisem projektitaotlus saab 7 ning järgmine 5. Kui kahest esitatud projektitaotlusest vaid üks on vajalik, siis see üks saab 7 ning teine saab 0.
- Alamvesikonna hindepunktide andmisel tuleb märkuste lahtrisse märkida, kas see projektitaotluses esitatud tegevus on olemas ka (detailses) meetmekavas. (Veemajanduskava meetmekavas on toodud kavandatud meetmete alamprogrammide, selle juurde kuuluvas detailses meetmekavas nendele vastavate tegevuste loend objektide lõikes). Põhimõtteliselt tuleb lähtuda sellest, et kui projektitaotluses esitatud objekti meetmeplaanis ei ole, siis isegi kui on oluline projektitaotlus - hindepunkte anda ei saa. Sellist lähenemist ei saa absolutiseerida seni kuni detailsed meetmeplaanid ei ole piisavalt täpsed, kuid selle poole peame liikuma.
- Nendes alamvesikondades, kus koostati 2008. aasta prioriteetsete tegevuste nimekirjad, tuleb koordinaatoritel võtta ühendust kasusaajaga, et need tegevused leiaks väljendi läbi projektitaotluste, sest muidu puudub prioriteetide tabelite koostamisel mõte. Kindlasti jälgida, et vajaminevad alusdokumendid on olemas (vaata Lisa 2).
- Alamvesikonna tegevuste järjestuse (prioriteetsed tegevused) peab heaks kiitma eelnevalt kogu alamvesikonna põhiliikmetest (nimeliselt käskkirjas nimetatud) koosnev tööühm. Seda võib teha e-kirja teel. Alamvesikonna koordinaator vormistab tööühma seisukoha:
  - selekteerib tema alamvesikonda jäävad projektitaotlused välja,
  - eraldab mitteolulised projektitaotlused (lisades põhjenduse) tabelina,
  - järjestab olulised ning annab hindepunktid (7;5;3).
  - saadab koostatud tabeli kõigile tööühma liikmetele kooskõlastamiseks,
  - pärast kooskõlastusringi saadab koordinaator nimekirja veesosakonda.

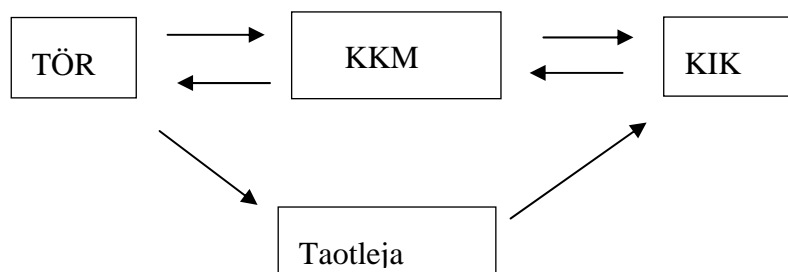
MEETMEKAVA TEGEVUSTE HINDAMINE ALAMVESIKONDADE VEE- MAJANDUSKAVADE MEETMEPLAANIDE ALUSEL (*UUS SÜSTEEM*)

Uus meetmekava põhine süsteem võib täielikult rakenduda alates aastast 2009 (nov 2008) – seejärel kui on kinnitatud alamvesikonna veemajanduskavad!

Meetmekava tegevuste eeldatavat keskkonnatulemuslikkust tuleb hinnata sõltumata eeldatavast rahastamisskeemist. Tegevuste kõige esmane hindamine on tehtud nende põhimeetmete või lisameetmete hulka lülitamisega. Meetmekava tegevuste elluviimise kogemuse põhjal saab tulevikus plaanitud tegevuste eeldatavat tulemuslikkust perioodiliselt täpsustada. Järgnevalt on kirjeldatud KIK veemajandusprogrammi hindamise etappe tegevuste kavandamisest kuni projekti rahastamisotsuseni.

KIK veemajandusprogramm jaguneb:

1. alamvesikonnapõhine finantseerimine;
2. avariilised projektid.

I ETAPP

1. Alamvesikonna põhiliikmetest koosnev töörühm hindab aastase sammuga meetmekava tegevuste prioriteetsust Keskkonnaministri määrusega nr 13 kinnitatud hindamiskriteeriumitest (§ 14. Hindamiskriteeriumid veemajanduse programmis) lähtudes. Abivahendina saab kasutada käesolevaid soovitusi (vaata ka Lisa 1).
Alamvesikonna veemajanduskava nn koondmeetmeplaani täpsustab detailne (objektide, tegevuste) meetmeplaani (tegevuskava). Oluliste objektide ja meetmete nimekiri koostatakse detailse meetmeplaani seitsme alamprogrammina: joogivesi, punkreostus (reovesi, jääkreostus), hajureostus, põhjavesi, pinnavesi, rannikuvesi, veemajanduskava juhtimine ja korraldamine. Alamvesikonna veemajanduskava meetmeplaani vaadatakse üle ja ajakohastatakse iga kolme aasta tagant.
Kohalikud omavalitsused esitavad perioodiliselt detailse meetmeplaani täpsustused lähema 3 aasta jooksul kavandatavate tegevuste kohta (näidis vaata Lisa 2).
2. Töörühm koostab väljavalitud oluliste tegevuste (objektide) nimekirja järgnevaaks aastaks etteantud summa piires (koos reservobjektidega) – 20 - 25% ulatuses eelnenud aasta KIK veemajanduse programmi jagatavate vahendite mahust.
3. Iga objekti ja tegevuse valik peab olema kirjalikult põhjendatud ning lisatud juurde ka tulemusindikaator.

Töörühm esitab koostatud nimekirja Keskkonnaministeeriumile.

II ETAPP

1. Keskkonnaministeeriumi veosakonna spetsialistid kontrollivad üle kõigi üheksa alamvesikonna töörühmade poolt ettevalmistatud objektide ja meetmete nimekirjad. Hindamise käigus kontrollitakse objektide ja meetmete valiku põhjendusi ning tulemusindikaatorite õiget määramist ning tehakse rahastatavate objektide valik kõiki alamvesikondi arvestades. Ülejäänud objektidest moodustakse reservnimekiri.
2. Kui nimekirjad on saanud Keskkonnaministeeriumi heakskiidu, saadetakse alamvesikonna veemajanduskava koordinaatorile heakskiidu otsus.
3. Alamvesikonna veemajanduskava koordinaator korraldab töörühma laiendatud koosoleku, kus tutvustatakse huvitatud osapooltele koostatud nimekirja valikuid.
4. Alamvesikonna veemajanduskava koordinaator saadab neile kohalikel omavalitsustele (või kasusaajale) kelle territooriumil vastav objekt asub teavituskirja.
5. Kirjas antakse KOV teada projekti taotluse esitamise võimalusest KIK veekaitseprogrammi.

III ETAPP

1. Kasusaaja (KOV ja vastava objektid valdaja/omanik) esitab nõuetele vastava projekti taotluse KIK.
2. Esitatud taotlused saadetakse KKM, kus kontrollitakse projektide tehnilist lahendust, eelarve põhjendatust, omafinantseerimise suurust, kas tegemist on põhjendatud alustatud projekti jätkamisega ja reostuskoormuse vähenemist.

IV ETAPP

1. KIK teeb vastavate projekti taotluste põhjal rahastamisotsuse.

Selline hindamise ja rahastamise skeem võimaldab suurendada veemajanduse programmipõhise rahastamise osatähtsust, arvestades veemajanduskavas püstitatud valgala põhiste eesmärkidega. Loodetavasti väheneb järsult senine projektitaotluste tulva ja halduskoormus nende ettevalmistamisel ning hindamisel. KIKi veemajandusprogrammi esitatakse peamiselt veemajanduskavas püstitatud eesmärke saavutada aitavate projektide taotlused. Selline **programmipõhine** rahastamine viib otsustamise lähemale kohalikule tasandile, kus on kõige parem ülevaade vajalikest meetmetest ja tegevustest.

PROGRAMMIPÕHISE HINDAMISE KRITERIUMIDE VALIKU PÕHIMÕTTED

Hindamisel lähtutakse tegevuste jagamisest kolme prioriteetsuse gruppi vastavalt kinnitatud või eelnõu staadiumis olevatele alamvesikondade veemajanduskavadele ning meetme eeldatavale keskkonnatulemuslikkusele.

Hindamise hõlbustamiseks on tegevused hindamistabelis (lisa 1) jaotatud värvikoodidega 3 kategooriasse: I (punane) – väga oluline, II (kollane) - oluline, III – (roheline) - vajalik. Sinine – need kriteeriumid, mis hinnatakse tegevuste hindamisel alamvesikonna tööühmas. Valged read, mida värvitud ei ole hinnatakse projekti tasemel (veeosakonnas).

Joogiveevarustuse ja kanalisatsiooni projektide puhul on oluliseks kriteeriumiks rahvusvaheliste kohustuste täitmine.

I ja II kategooria moodustavad alamvesikonna veemajanduskava põhimeetmed.

I kategooria kuni – 100p: keskkonnaohu ja terviseohu likvideerimine.

- 1.1. Tervisele ohutu joogivee kättesaadavuse tagamine;
- 1.2. Ühisveevärgi veehaarde kaitse tagamine; väga heas seisundis veekogu säilitamine;
- 1.3. Riiklikest JRK vedeljäätmetega ja lahustuvate OA koristamine;
- 1.4. Hajureostuse piiramine aladel, kus on vee reostumise oht;
- 1.5. Põhjaveehaarde reostamise ennetamine;
- 1.6. Väga heas seisundis veekogu säilitamine;
- 1.7. Rannikumere reostumise ohu vältimine.

Keskkonnaohu ja terviseohu likvideerimise kõrval on I kategooriasse lülitatud ka vee reostuse ennetamise ja väga heas seisundis veekogu seisundi säilitamise meetmed. See on põhjendatud sellega, et need kulutused vee kaitseks on majanduslikult kõige efektiivsemad. Näiteks juba reostunud põhjavee või järve head seisundit ei ole sageli võimalik taastada või on kulutused selleks ebamõistlikult suured.

II kategooria kuni 80 p: alamvesikonna meetmekava põhimeetmed, sealhulgas lõhelaste liikumisteede avamine.

III kategooria kuni 50 p: alamvesikonna veemajanduskava lisameetmed.

Täpsem hindamismatriks on toodud Lisas 1.

TEGEVUSTE HINDAMINE VEEMAJANDUSKAVADE MEETMEPLAANIDE JA KIK VEEMAJANDUSE PROGRAMMI LÕIKES

Järgnevalt on antud tegevuste hindamise soovitusel KIKi alamprogrammidest lähtuvalt, **sulgudes on toodud veemajanduskavade alamkavade vastavad numbrid** (vaata Lisa 1).

Üldised nõuded. Tegevuste nimekirjade esitamisel ja kontrollimisel tuleb silmas pidada (vaata KOV poolt esitatava informatsiooni memo Lisa 2):

- detailses meetmeplaanis peab olema ka asula elanike arv, mitte ainult tegevusega seotud inimest arv (puhasti IE);
- joogivee ja reovee meetme aluseks peab olema viimastele nõuetele vastav ÜVK ning meede peab kajastuma ka ÜVK arengukavas;
- veeosakonda edastatavale tegevuste nimekirjale tuleb juurde lisada töörühma koostamise protokoll (kust selguks meetme ümber toimunud arutelu ning meetme valiku põhjendus);
- AVK töörühm hindab kõiki meetmeid ka neid mida plaanitakse tulevikus ÜF lisada. Kui meetme kohta pole tehtud rahastusotsust, peab töörühma kavandatavat tegevust hindama;
- joogivee ja reovee meede, kui on koos tuleb esitada ühise taotlusena ning reovee alamprogrammi;
- Üle 2000 IE (reovee) puhul rahastatakse nii rekonstrueerimist, kui uue ehitust, alla 2000 ie ainult rekonstrueerimist;
- Joogivee meede rahastatakse alates 50 inimesega ühisveevärgi puhul;
- KIKi poolne kaasrahastamine proportsionaalselt joogivee ja heitvee nõuetele vastavuseviimisele.

KIK joogiveevarustuse alamprogramm (1, 3; 4; 5 joogiveeallika osa)

Eesmärk: Tagada elanikele tervisele ohutu joogivee kättesaadavus. Tagada kvaliteedinõuetele vastava joogiveega varustamine ühisveevärgides, mida kasutab üle 50-ne inimese. Eesmärk viiakse ellu rekonstrueerides ja ehitades uusi joogivee süsteeme koos joogivee puhastusseadmetega, et veevõrkides mida kasutab üle 50 inimese oleks tagatud kvaliteedinõuetele vastav joogivesi.

Sihtgrupp: Eesti elanikkond, kohalikud omavalitsused, vee-ettevõtted, organisatsioonid ja asutused.

1. järjekorras kaas-finantseeritakse tegevused, mis on vajalikud tervisele ohutu joogivee kättesaadavuse tagamiseks. See tähendab näiteks kuivanud või avarii tõttu kasutamatu, keemiliselt (sh F, NO₃) ja mikrobioloogiliselt mittevastava joogiveeallika asendamist, samuti veehaarde reostamise reaalse ohu kõrvaldamist;
2. järjekorras kaas-finantseeritakse nõuetele vastava joogivee tagamine üle 50 tarbijaga ühisveevärgides ja veehaarde vee kvaliteedi tagamise tegevused;

3. järjekorras kaas-finantseeritakse nõuetele vastava joogivee tagamine alla 50 tarbijaga ühisveevärkides ning põhjavee üldise kaitse meetmed.

Vastavalt eeltoodud järjekorrale toimub kavandatud tegevuste hindamine hindepunktide tabeli abil (Lisa 1). Võistlevate objektide korral antakse eelis suurema elanike arvuga ühisveevärgi korrastamisele, sõltuvalt sellest kui paljude elanike joogivee olukord paraneb.

Hindamise üldine loogika on, et pinna- ja põhjavee kasutamisel lähtutakse eelkõige suurema hulga inimeste tervise kaitsest joogiveevarustusel ning joogiveeks kasutatava või tulevikus kasutusperspektiiviga veevarude kaitsele. Veevarustuse vastavusseviimise tulemuslikkus peab olema tagatud asjakohase veehaarde vee kvaliteedi kaitsega. Seejuures tuleb silmas pidada nii pinna-, kui põhjavee kaitset joogivee allikana! Vaata hindamise tabel – Lisa 1.

Ei kvalifitseeru tegevused: mis ei ole alamvesikonna veemajanduskavas, ei ole KOV ÜVKs, mille puhul ei ole tagatud veehaarde piisav kaitse reostuse eest (korrastamata reostusallikad, pole tagatud või puudub vajalik sanitaarkaitseala, veehaarde vee kvaliteeti mõjutaval toitealal on korrastamata jääkreostuskolded), eelarve ei ole põhjendatud, (veetariif on põhjendamatult madal).

Tulemusindikaatorid:

- keskkonnaavarii oht on likvideeritud;
- veehaarde (teenindavate inimeste arv) reostumise oht on likvideeritud;
- N inimest on saanud tervisele ohutu joogivee;
- N inimest on saanud kõigile nõuetele vastava joogivee;
- X üle 50 inimest teenindavat ühisveevõrku on viidud nõuetega vastavusse.

Joogivee kvaliteedi nõuded on toodud sotsiaalministri 31. juuli 2001. a. määruses nr 82 (viimati täiendatud 17.01.2007).

KIK alamprogramm – reoveekäitlus (2 punktreostuse piiramine)

Eesmärk: Tagada reoveesüsteemide nõuetele vastavus. Välja arendada reoveekogumisalad. Eesmärk viiakse ellu rekonstrueerides ning ehitades nõuetekohaseid reoveepuhasteid ja trasse reoveekogumisaladele, et suublasse juhitud heitvesi vastaks nõutud piirkontsentratsioonidele.

Sihtgrupp: Eesti elanikkond, kohalikud omavalitsused, vee-ettevõtted.

1. järjekorras kaas-finantseeritakse rahvusvaheliste kohustustega määratud üle 2000 IE reoveekogumisala reovee kogumise ja puhastamise meetmed. Selle grupi sees saavad sama suurusega objektide hulgas eelise need, mille positiivne mõju vee seisundile on olulisem:
  - väga heas seisundis veekogu seisundiklassi säilimine ja ühisveevärgi veehaarde vee kvaliteedi kaitse tagamine;

- veekogu või põhjavee hea seisundi säilitamine, veekogu seisundiklassi parandamine;
  - reostuskoormuse vähendamine.
2. järjekorras kaas-finantseeritakse väiksemate kui 2000 IE puhastite keskkonnanõuetele vastavusse viimist ja reoveekogumisalade väljaarendamist, vajadusel neid omavahel eristades eeltoodud põhimõtetel.

Vastavalt eeltoodud järjekorrale toimub hindamine hindepunktide tabeli abil – Lisa 1.

Ei kvalifitseeru tegevused: mis ei ole alamvesikonna veemajanduskavas, ei ole KOV ÜVKs, uusasumite kanalisatsiooni ehitus, kavandatud tegevuse eelarve pole põhjendatud, reoveetariif on põhjendamatult madal. Vaata ka *Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni seadus*. Ei rahastata biotiikide puhastamisega seotud kulusid.

Tulemusindikaatorid

Nõuetele vastavad puhastusseadmed:

Üle 2000 IE

500 – 1999 IE

100 – 499 IE

Loomafarmide korrastamine ja muu loomakasvatusega seonduv on oluline veemajanduskava osa, kuid seda ei rahastata Keskkonnainvesteeringute Keskuse vahendite arvelt. Sealhulgas ei rahastata kasutamata sõnniku kasutuselevõttu, vanade sõnnikuhoidlate likvideerimist ega muid selliseid tegevusi. See on ettevõtjate ja maaomanike kohustus. Veemajanduskava elluviimisel tuleb järgida, et loomafarmide korrastamine ei jääks muude reostuskollete korrastamisest maha. See võib näiteks nullida pingutused reovee puhastamisel.

KIK jääkreostuse alamprogramm (2 punktreostuse piiramine)

Eesmärk: Tagada pinna ja põhjavee reostusohu vähenemine jääkreostuskollete (JRK) tõttu. Eesmärk saavutatakse ohtlike jääkreostuskollete likvideerimisega alates ohtlikematest kolletest.

Veemajanduskava elluviimisel tuleb jälgida, et vähemalt riikliku tähtsusega ohtlikest jääkreostuskolletest saaks koristatud ohtlikud jäätmed. Kohalikud omavalitsused ei ole jääkreostuse likvideerimisest sageli huvitatud ning siinkohal on koordinaatori roll hoida silm peal, et hädavajalikud tegevused saaks tehtud, kõigepealt taotlused esitatud.

Sihtgrupp: kohalikud omavalitsused, ettevõtted, riiklikud organisatsioonid ja asutused.

1. järjekorras kaas-finantseeritakse meetmed, mis on vajalikud riikliku tähtsusega JRK akuutse ohu likvideerimiseks (vedelate ja lahustuvate ohtlike ainete koristamine) ja ühisveevärgi veehaarde kaitse tagamiseks.
2. järjekorras kaas-finantseeritakse jääkreostuse andmebaasis ja veemajanduskavas regionaalselt ohtlike JRK ohutustamine.

3. järjekorras kaas-finantseeritakse kohalike ohtlike JRK ohutustamine.

Eeljärjekorras rahastatakse JRK andmebaasides ja meetmekavas olevad (sh koordinaatori detailsesse tegevuskavas) jääkreostusobjektid. Samas ei saa välistada seni registreerimata ohtlike jääkreostuskollete ilmumist. Igal juhul tuleb seni registreerimata jääkreostuskolded enne rahastamisotsust asjatundja või koordinaatori poolt üle vaadata, et vältida ettevõtete jooksva majandustegevuse tagajärgede (töötava ettevõtte tegevuse tõttu tekkinud reostus ja jäätmed) likvideerimist jääkreostusena.

Seni kuni eelnimetatud ohtlikud jääkreostuskolded pole likvideeritud ei rahastata: ehitiste lammutamist, kui see pole vajalik olulist keskkonnaohtu kujutavate ohtlike ainete likvideerimiseks; tavaliste orgaaniliste jäätmete (sõnnik, puhastusseadme muda) koristamist; ei rahasta maastikku risustavad objekte; prügilad – jäätmekava alusel, mitte jääkreostuse programmist.

Ei rahastata eraomanduses olevate jääkreostusobjektide likvideerimist, välja arvatud juhul, kui on tõestatud riigi kohustus likvideerida jääkreostust. Siinkohal võib avariilistel juhtudel olla vajalik ka selliste jääkreostuskollete likvideerimise rahastamine ning raha hilisem tagasinõudmine sunniraha põhimõttel.

Tulemusindikaatorid:

Alamvesikonnas lokaliseeritud (reostusohu on likvideeritud – ohtlikud jäätmed koristatud) ja likvideeritud (tehtud vajalikud pinnase puhastustööd) riiklike, regionaalsete ja kohalike jääkreostuskollete arv võrreldes korrastamist ootavate arvuga.

Vaata hindamistabel – Lisa 1.

Veemajanduskavade hajureostuse piiramise (3) tegevused on jagatud KIKi pinnaveekogude ja rannikumere tervendamise ning joogivee alamprogrammi (füüsilised tegevused) ja arendustööde alamprogrammi (uurimistööd) vahel.

Koordinaatorite hooleks on hädapäraste ennetavate uuringute tellimine, koostöö hajureostuse tekitajate koolitamisel ning horisontaalsete programmide elus hoidmine (põllumajanduse ning eriti tööstusliku loomakasvatuse mõju, maaparanduse planeerimine, veest sõltuva elustiku kaitse). Nitraaditundlikul alal toimub tegevus vastava tegevuskava alusel, kuid vastavaid pilootuuringuid ja koolitusi tuleb läbi viia ka mujal intensiivsema põllumajandustootmisega aladel.

Veemajanduskavade põhjaveevarude ja põhjavee hea seisundi säilitamise (4) tegevused on jagatud KIKi joogivee alamprogrammi (füüsilised tegevused) ja arendustööde programmi (uurimistööd) vahel.

Tuleb silmas pidada, et meetmeplaani olulised tegevused saaks tehtud. Tegevused, mis on veetootjate huvides tuleb reeglina finantseerida veetootjate poolt.

Väljavõte SA KIK Keskkonnaprojektide finantseerimise korra Lisa 11st - Abikõlblikud kulutused:

3.7.5. KIK ei sihtfinantseeri kulutusi ehitusliku projekti ettevalmistusele (eelprojektid, detailplaneeringud, tasuvusuuringud, arengukavad, keskkonnamõtjude hindamised). KIK aktsepteerib abikõlblikuna neid kulutusi ainult omafinantseeringuna.

3.7.6. KIK ei sihtfinantseeri kulutusi projekti omanikujäreelvalvele. KIK aktsepteerib abikõlblikuna neid kulutusi ainult omafinantseeringuna.

Samas tuleb vajalikke veevarude kaitse tegevusi vastavalt ennetuspõhimõttele rahastada ka riiklikest vahenditest.

KIK pinnaveekogude ja rannikumere tervendamise alamprogramm

Pinnavee hea seisundi (5) ja rannikuvee hea seisundi (6) hoiu ja saavutamise tegevused on ühendatud ühte KIKi alamprogrammi – pinnaveekogude ja rannikuvee tervendamine ja korrashoid. Sama programmi alt tuleb rakendada ka asjakohased hajureostuse piiramise (3) tegevused.

Veekogude tervendamisel tuleb eelistada tegevusi:

1. mis vähendavad selgelt keskkonnaavariide ohtu, veehaarete reostumist, veekogude reostumist;
2. tagavad veekogu hea seisundi säilimise või veeklassi paranemise.

Lisakriteeriumina tuleb arvestada veekogu suurust ja avalikku huvi.

Praeguste teadmiste alusel tuleb alamvesikonna veemajanduskava põhimeetmeteks lugeda lõhelaste rändeteede avamiseks vajalikud tegevused (mittevajalike paisude likvideerimine, kalateede rajamine). See meede on seotud Natura alade hea seisundi tagamise ning elupaigadirektiivi täitmise vajadusega.

Ei kvalifitseeru tegevused: mis ei ole alamvesikonna veemajanduskavas, teostatavus pole selge, eelarve pole põhjendatud, puudub avalik huvi (ei ole avalikuks kasutamiseks veekogu või sellel puudub tegelik avaliku kasutamise (ujumiskoht, paadisõidu, kalapüügivõimalus, matkarada jms)) võimalus.

Tulemusindikaatorid:

- Avariiliste paisehitiste arv
- Väga heas seisundis veekogude osatähtsus
- Heas seisundis veekogude osatähtsus
- Lõhelaste liikumisteede avamine kudepaikadele
- Reostunud veekogu seisundiklassi parandamine

Vaata ka hindamistabelid Lisa 1.

KIK arendustööde alamprogramm (7 veemajanduskava juhtimine)

Eesmärk: Tagada veemajanduse koordineerimine, koostöö, juhtimine, juhised, osapoolte (sh muud programmid) ja avalikkuse kaasamine, koolitus, sektorite koostöö korraldamiseks vajalikud uuringud ning arendustööd.

Sihtgrupp: kohalikud omavalitsused, ettevõtted, teadusasutused, riiklikud organisatsioonid, MTÜ.

1. järjekorras kaas-finantseeritakse riikliku taseme tegevused, mis on vajalikud veemajanduse juhtimiseks riiklikul tasemel.
2. järjekorras kaas-finantseeritakse alamvesikonna VMK ette nähtud juhtimis-tegevused, regionaalsed uuringud VMK ette nähtud regionaalse mõjuga ulatusega põhjavee seisundi ja veekogude seisundi hoiu ja parandamise tegevuste ettevalmistamine.
3. järjekorras kaas-finantseeritakse alamvesikonna VMK ette nähtud põhjavee seisundi ja veekogude seisundi hoiu ja parandamise tegevuste ettevalmistamine.

Tulemusindikaatorid:

Veemajanduskavade eesmärgid, kriteeriumid ja indikaatorid on osapooltel selged,

andmestikke koos vastavushinnanguga, meetmekavasid ja detailseid tegevustabeleid hoitakse perioodiliselt kaasajastatuna,

osapooled ning avalikkus on kaasatud veemajanduskava elluviimisse.

Ei rahastata: tegevusi, mis pole alamvesikonna veemajanduskavas, mis on ebaselge tulemuslikkusega.

Vaata hindamistabelid – Lisa 1.

4. ANDMETABELITE MEMO

SURVETEGURID (TORUOTSAD)

Veemajanduskavade detailsed tegevuskavad tuginevad perioodiliselt uuendatavatele vee seisundit mõjutavate objektide (survetegurite, potentsiaalselt ohtlike rajatiste) andmetabelitele, kus on toodud asjakohane informatsioon objekti ja selle mõju kohta. Väga oluline on vastavushinnangu tulba olemasolu. Selles tulbas on teave, kas antud objekt vastab kehtivatele keskkonnanõuetele või mitte. Keskkonnanõuded võivad olla määratud õigusakti või asjakohase keskkonnaloaga. Veemajanduskavas käsitletakse vastavust veekaitse või veelustiku kaitse nõuetele.

Järgneva kirjelduse detailsus peegeldab ka praegust andmestiku seisut. Alustatud on paisude andmebaasi loomisega. Farmid on olemas PRIAS. Maaparanduse andmebaas olemas PõMi maaparanduse ja maakasutuse büroo maaparandusregistris. Karjäärid ja kaevandused Maaametis. Maakasutuse andmestik raskesti kasutatav.

Puhastid (asulareovee direktiiv)

Andmestikud hoitakse korras sõltuvalt suurusest. Suuruse järgi jaotatakse puhastid järgmiselt:

1. asulad 2000 ie + vastavuse lahter (vastavus toruotsa nõuetele)
2. 500 – 1999 ie
3. 100 – 499 ie

Vastavuse lahter – märgitakse vastavus heitvee määruse 269 nõuetele. Vastavuse veeloa nõuetele täidab koordinaator koostöös keskkonnateenistuste vee-spetsialistidega.

Jääkreostus (ohtlike ainete direktiiv)

Loetleda kõik objektid üles, mis jäävad alamvesikonda (tehtud riikliku inventuuri ja KOV ettepanekute alusel). Märkides juurde probleemi olemuse (kütus, väetised-mürgid) ja tähtsuse (riiklik, regionaalne, kohalik). Riiklike osas on olemas andmebaas, mille võib võtta lihtsustatult eeskujuks. Andmetabelis säilitatakse andmed ajaloo tarvis ka korrastatud jääkreostuskollete osas.

Püüda märkida, kas ohustab hetkel midagi või ei ohusta. Ohtlikkuse astme järgi: ühisveehaardele, üksikkaevudele, põhjaveekihile, kaitse alusele veekogule, veelustikule, veekogule, otsene oht puudub. Reostuse iseloomu järgi: (millised ohtlikud ained ja kui palju on – maht lisada). Vaata Lisa 1 jääkreostus hindamistabel.

Farmid (nitraadidirektiiv)

- IPPC – tabelisse eelkõige need, kel on loa taotlused! Üle 300 LÜ
- Alates 100 lü (alustades veeloaga farmidest) kuni IPPC suurusega farmideni

Koordinaator koostab nimekirja IPPC lautadest (komplekslubade taotlused peavad olema esitatud 1. jaan 2007) ja üle 100 lü (PRIA andmebaas). Vastavust keskkonnanõuetele kontrollitakse alates suurematest. Alla 100 lü sõnnikuhooldlad lisatakse tööühma või KOV ettepaneku alusel.

Vajalik on perioodiline koolitus koordinaatoritele, kuidas hinnata põllumajandusobjektide keskkonnanõuetele vastavust.

Kui Euroopa abi farmide korrastamiseks lõpeb (2009), siis tuleb saada ülevaade, mis olukorras sõnnikuhooldlad on. See on KKM koostöö Põllumajandusministeeriumiga.

Farmi puhastid reoveepuhastite alaliigi juures.

Silomajandus soovitatav vaadata alates 100 LÜ.

Laotustehnika rida tuua edaspidi eraldi välja (kas vastab või ei vasta heale põllumajandustavale). Suurfarmidel, kus on laotusplaani nõue – kas see plaan on olemas või mitte.

Paisud (elupaikade direktiiv). Selles osas on eraldi juhised veesakonnas vastuvõtmisel. Alustada tuleb tulvaohutlike paisude andmete korrastamisest ja kaitstavate lõheliste jõgede paisude andmete korrastamisest.

Karjäärid ja kaevandused. Esialgu koostada ülevaatlik tabel. Pindala, kaevandamise mahud, asukoht kaardil, veelasud puhastite tabelis. Hajureostuse hindamine vastavalt iseloomule. Kus on oluline mõju veekogudele või põhjaveele tuleb vaadata olukorda täpsemalt. Samuti tuleb arvele võtta karjääriveekogud, millest annab kujundada looduslähedase veekogu.

Turbatootmine. Turbatootmisala alates 100 ha. Vaadata üle ka KMH nõue. Väiksemad tööühikud KOV põhjendatud ettepaneku alusel.

Maaparandussüsteemid. Alamvesikonna maaparandussüsteemide korrastamine hakkab tulevikus toimuma maaparandushoiukavade alusel. Need maaparanduslikud süsteemid, mis on olulised nt. seoses kalastikuga tuuakse eraldi sisse pinnavee juures, kui korrastamine ja taastamine.

Koprad. Kobraste leviku ülevaade on toodud jahimajanduse kavades. Seal ka informatsioon, millistes piirkondades on vajalik nende arvukuse piiramine.

Hajureostus (nitraadidirektiiv). Taimekasvatuse – põllukultuuride kasvupinnad, saagid, väetiste kasutamine. Kas väetist kasutatakse nõuete piires. Põlluraamat – kontrollimeede. Hea põllumajandustava. Toetust saadakse selle eest kui kasutatakse maksimaalsest väetuspierist vähem väetist.

Metsamajandus – metsakuivendus viitega metsamajanduskavadele.

Tuleb alamvesikonniti piiritleda piirkonnad kus on probleeme põllumajandusega (Põhja- ja Kesk-Eestis põhjavesi, Lõuna-Eestis järved). Konkreetsete meetmete läbiviimise käigus KKM ja PõM.

VEE SEISUNDIT KIRJELDAVAD ANDMED

Joogivesi ja joogiveeallikad (SoM ja KKM)

Suplusvesi (SoM)

Põhjavee seisund (KKM seire)

Pinnavee seisund (KKM seire)

Vee-elustiku seisund (KKM seire)

Andmete detailsus on praegu selline, et võimaldab üldiselt hinnata põhjaveekogumite ja suurte veekogude (osaliselt ka keskmiste) seisundit. Väikeste veekogude seisundi hinnang on enamasti ainult „hinnang”.

5. HINDAMISTABELID (Lisa 1)

Täiendavaid selgitusi tabelite kohta vaata soovi korral Exeli tabelist!

KIK joogiveevarustuse alamprogramm

1. JOOGIVESI	1.	2.	3.
3. HAJUREOSTUS - VEEHAARETE KAITSE			
4. PÕHJAVESI			
5. PINNAVESI - VEEHAARDED			
Ei ole alamvesikonna veemajanduskavas			
Ei ole ÜVKs			
Ei ole tagatud veehaarde piisav kaitse reostuse eest (korrastamata reostusallikad, pole tagatud nõutud režiim sanitaarkaitsealal ja toitelal)			
1) Rahvusvaheliste kohustuste täitmine – kuni 29%;			
Tervisele ohtliku joogiveeallika asendamine	47		
Tagada juurdepääs joogiveele	47		
Veehaarde reostamise reaalse ohu likvideerimine üle 2000 inimese	47		
Nõuetele mittevastav joogivesi üle 50 inimese		30	
Veehaarde vee kvaliteedi tagamine (sh meetmed sanitaarkaitsealal ja toitelal)			
Looduslike allikate kaitse tagamine			
Nõuetele mittevastav joogivesi alla 50 inimese			10
Põhjavee hea seisundi säilitamine ja taastamine			
2) eelarve põhjendatus – kuni 6%;			
hea	6	6	6
rahuldav	3	3	3
mittepõhjendatud			
3) omafinantseerimise osatähtsus – kuni 14%;			
alla 20%	0	0	0
20 kuni 30%	7	7	0
üle 30%	14	14	7
4) alustatud projekti lõpetamine – kuni 6%;	6	4	2
5) alamvesikonna prioriteet liidetud 1)			
6) veetariifi suurus – kuni 6%;			
katab otsesed eks kulud	0	0	
üle 10 EEK	6	6	6
alla 10 EEK	0	0	0
6) tervisele ohtliku joogiveevarustuse lõpetamine			
	22		
Max punktid	100	61	39
VÄRVIKOODID			
Hinnatakse tegevuste hindamisel			
I Kategooria			
II Kategooria			
III Kategooria			
Ei kvalifitseeru			

KIK reoveekäitluse alamprogramm

2. PUNKTREOSTUS	1.	2.	3.
Ei ole alamvesikonna veemajanduskavas			
Ei ole ÜVKs			
Ei toetata uusasumite kanalisatsiooni rajamist			
1) rahvusvaheliste kohustuste täitmine -põhimeetmed (üle 2000ie reoveekogumisalad) – kuni 46%;			
Väga heas seisundis veekogu seisundi säilitamine	49		
Ühisveevärgi veehaarde kaitse tagamine			
Veekogu või põhjavee hea seisundi säilitamine		30	
Veekogu hea seisundi saavutamine			
Reostunud veekogu seisundiklassi parandamine			
Puhasti nõuetele vastavusse viimine			15
Reoveekogumisala väljaarendamine			6
2) eelarve põhjendatus – kuni 6%;			
hea	6	6	6
rahuldav	3	3	3
mittepõhjendatud			
3) omafinantseerimise osatähtsus – kuni 14%;			
alla 20%	0	0	0
20 kuni 30%	7	7	0
üle 30%	14	14	7
4) alustatud projekti lõpetamine – kuni 5%;	5	3	2
5) alamvesikonna prioriteet liidetud 1)			
6) reostuskoormuse vähenemine kuni 11%/a (BHT 7, Nüld ja Püld) – kuni 11%;			
Väga heas seisundis veekogu reostuskoormuse oluline vähendamine	11		
Heitvee koormuse oluline vähendamine karsti juhitava heitvee korral			
Veekogu või põhjavee hea seisundi säilitamine		5	
Veekogu hea seisundi saavutamine			
Reostunud veekogu seisundiklassi parandamine			
Reostuskoormuse vähendamine			3
7) reoveetariifi suurus – kuni 6%;			
üle 10 EEK	6	6	6
alla 10 EEK	0	0	0
8) põhjavee kaitstus (reoveekogumisala väljaarendamise korral) – kuni 9%			
Kaitsmata,	9	9	9
Nõrgalt kaitstud	6	6	6
Keskmiselt kaitstud	3	3	3
Kaitstud	0	0	0
Max punktid	100	70	50
VÄRVIKOODID			
Hinnatakse tegevuste hindamisel			
I Kategooria			
II Kategooria			
III Kategooria			
Ei kvalifitseeru			

KIK jääkreostuse alamprogramm

2. PUNKTREOSTUS	1.	2.	3.
Ei rahastata rajatiste lammutamist, kui see pole vajalik olulist keskkonnanõuhtu kujutavate OA likvideerimiseks			
Ei rahastata tavaliste orgaaniliste jäätmete (sõnnik, puhastusseadme muda) koristamist			
1) rahvusvaheliste kohustuste täitmine – kuni 5%;			
Riiklikud JRK koristamata vedeljäätmetega	5		
VMK ohtlikuks loetud regionaalsed		4	
Kohalikud OA (mürgid, põlevkiviõli)			
Muud kohalikud (väetisejääd, vedelkütus)			0
2) eelarve põhjendatus – kuni 6%;			
hea	6	6	6
rahuldav	3	3	3
mittepõhjendatud			
3) omafinantseerimise osatähtsus – kuni 14%;			
alla 20%	0	0	0
20 kuni 30%	7	7	0
üle 30%	14	14	7
4) alustatud projekti lõpetamine – kuni 6%;	6	4	2
5) Alamvesikonna prioriteet (19) - liidetud 6			
6) otsene oht veekogule, joogiveehaardele või põhjaveekihile – kuni 47%;			
Joogiveehaardele (ühisveehaare)	47	35	25
Joogiveehaardele (üksikkaev)	30	25	20
Põhjaveekihile	25	20	15
Kaitse alusele veekogule, veeelustikule	47	35	25
Veekogule	25	20	15
Otsene oht puudub (ebaselge)	15	10	5
7) reostuse iseloom – kuni 20%.			
Vedelad ja lahustuvad hüljatud jäätmed			
Mürgid, püsivad orgaanilised OA, raskmetallid	20	15	10
Põlevkiviõli ja fenoolid	10	10	10
Naftasaadused, väetisejääd	10	7	5
Reostunud pinnas ja põhjavesi tiheasustusalal			
Mürgid, püsivad orgaanilised OA, raskmetallid	10	8	5
Põlevkiviõli ja fenoolid	8	6	4
Naftasaadused	6	4	2
Max punktid	100	80	53
VÄRVIKOODID			
Hinnatakse tegevuste hindamisel			
I Kategooria			
II Kategooria			
III Kategooria			
Ei kvalifitseeru			

KIK pinnaveekogude ja rannikumere tervendamise alamprogramm

	1.	2.	3.
5. PINNAVESI			
6. RANNIKUVESI			
3. HAJUREOSTUS			
Ei ole alamvesiskonna veemajanduskavas			
Projekti teostatavus pole selge			
Eelarve pole põhjendatud			
1) väga heas seisundis või heas seisundis veekogu säilitamine, veekogu kvaliteediklassi parandamine, tugevasti muudetud ja tehisveekogu ökoloogilise potentsiaali parandamine – kuni 40%			
Tulvaohuga avariiliste paisehitiste korrastamine	40		
Väga heas seisundis veekogu säilitamine			
Veekogu OA reostust ennetavad meetmed			
Veehaarete reostamise akuutse ohu likvideerimine			
Veekogu hea seisundi säilitamine		30	
Veekogu hea seisundi saavutamine			
Veehaarde vee kvaliteedi tagamine (sh meetmed sanitaarkaitsealal ja toitealal)			
Lõhelaste liikumisteede avamine kudepaikadele			
Reostunud veekogu seisundiklassi parandamine			
Ohustatud pinnaveekogumi kaitse			20
Kalade liikumisteede avamine ja kudepaikade taastamine			
2) omafinantseerimise osatähtsus – kuni 20%;			
10%	15	10	5
11 kuni 30%	20	15	10
31-50%	20	20	15
3) alustatud projekti lõpetamine – kuni 10%;	10	6	3
4) veekogu avaliku kasutuse võimaluste laienemine - kuni 15%;			
Avalikuks kasutamiseks:			
Väga suured ja suured jõed (üle 1000 km²), järved üle 50 ha	15		
Keskised jõed (100-1000 km²), järved alates 10 ha		10	
Väikejõed (10-100 km²), järved alla 10 ha			5
Ei ole avalikuks kasutamiseks veekogu või sellel puudub tegelik avaliku kasutamise (ujumiskoht, paadisõidu, kalapüügivõimalus, matkarada jms) võimalus			
5) soodustab kala- ja vähivarude taastumist ja suurenemist – kuni 15%.			
Soodustab lõhilaste varude suurenemist Läänemeres	15		
Soodustab tööstuslikult püütavate kalade varu suurenemist		10	
Tagab veelustiku kaitsealuste liikide soodsa seisundi			
Soodustab sportliku kalapüüki ja vähipüüki arengut			5
Max punktid	100	76	48
VÄRVIKOODID			
Hinnatakse tegevuste hindamisel			
I Kategooria			
II Kategooria			
III Kategooria			
Ei kvalifitseeru			

KIKi arendustööde alamprogramm

7. VEEMAJANDUSKAVA JUHTIMINE	1.	2.	3.
Ei ole alamvesikonna veemajanduskavas			
1) projekti asjakohasus – kuni 20%			
VMK ("riiklik tase") tegevuse toetus ja ettevalmistus	20		
Õigusaktid, meetodika, juhised			
Riigi taseme uuringud, näiteks: Veekasutuse majandusuuringud ja mudel (koos kaudsete kulude ja mõjude kompenseerimise arvestamisega)			
Keskkonnanäesmärkide täpsustamine sotsiaalmajandusliku ja keskkonnahinnangu alusel			
Alamvesikonna VMK ette nähtud juhtimistegevused ja regionaalsed uuringud		15	
Alamvesikonna VMK ette nähtud projektide ettevalmistus			10
2) rahvusvaheliste kohustuste täitmine – kuni 20%	20		
3) projekti teostatavus – kuni 20%;			
Taotlusmaterjalide alusel võib eeldada tulemuslikuks	20	15	10
Tulemuslikkus ebaselge	10	5	0
Eeldatavalt mittetulemuslik	5	0	
4) alustatud projekti lõpetamine – kuni 20%	20	15	10
Poleli väliskoostöö			
5) projekti jätkusuutlikkus – kuni 10%;			
Eeldatav pikaajaline positiivne mõju, elluviijad olemas	10	10	10
Ühekordse positiivse mõjuga	5	5	5
Pole jätkusuutlik tegevus	0		
6) lahenduse ressursisäästlikkus – kuni 10%.			
põhjendatud	10	10	10
ebaselge	5	3	1
mittepõhjendatud			
Max punktid	100	65	50
VÄRVIKOODID			
Hinnatakse tegevuste hindamisel			
I Kategooria			
II Kategooria			
III Kategooria			
Ei kvalifitseeru			

6. MEMO KOV LÄHIAJA (3 AASTAT) KAVANDATAVATE TEGEVUSTE OSAS Lisa 2

Tabeli näidiseks vaata vastav Exeli tabel

Memo joogivee osas

1. tegevuse/projekti nimi
2. KOV nimi
3. KOV poolt planeeritava tegevuse aeg, aasta
4. Olulisus, tähtsus KOV jaoks (kooskõlas ÜVK-ga, valla arengukavaga, detailplaneeringu või üldplaneeringuga)
5. Kas hetkel objekt, kus töid planeeritakse, vastab keskkonnanõuetele, kui ei siis mis osas
6. Projekti/tegevuse maksumus
7. Dokument, kust hind pärineb (ÜVK, arengukava, eelprojekt, projekt, eksperthinnang)
8. Eelprojekt: jah/ei, millal koostatud (aitab hinnata pakutud projekti maksumuse tõesust)
9. KOV poolt kinnitatud joogivee hind, mis seisuga (kuupäev)
10. Elanike koguarv asulas
11. Projektiga seotud inimeste arv (saab kvaliteetse vee, ühendatakse trassidega)
12. Rahaline kulu ühe kasusaava inimese kohta
13. Reostuskaitstus: kas tegevus toimub kaitsmata põhjaveega alal
14. ÜVK olemasolu: kinnitamise kuupäev KOV poolt, kas vastab 2006.a. seaduse muudatustele
15. Tegevuse kirjeldus: siia lahtrisse kogu info planeeritava projekti kohta: näiteks: uus suurkaev või olemasoleva rekonstrueerimine ja miks; vee töötlus kaevule, miks; veetrasside rek., mitu km ja põhjendus - amortiseerunud jne
16. Põhjaveekogum- paneb keskkonnateenistus
17. võimalik rahastaja: kindlasti KOV, näiteks, eraettevõtte, ÜF, KIK ....
18. Kui tahate veel midagi täiendavalt lisada, mis Teie arvates aitaks paremini projekti hinnata

Memo punktreostusallikate osas

1. tegevuse/projekti nimi
2. KOV nimi
3. KOV poolt planeeritava tegevuse aeg, aasta

4. Olulisus, tähtsus KOV jaoks (koosõlas ÜVK-ga, valla arengukavaga, detailplaneeringu või üldplaneeringuga)
5. Kas hetkel objekt, kus töid planeeritakse, vastab keskkonnanõuetele, kui ei siis mis osas
6. Projekti/tegevuse maksumus
7. Dokument, kust hind pärineb (ÜVK, arengukava, eelprojekt, projekt, eksperthinnang)
8. Eelprojekt: jah/ei, millal koostatud (aitab hinnata pakutud projekti maksumuse tõesust)
9. KOV poolt kinnitatud kanalisatsiooniteenuse hind, mis seisuga (kuupäev)
10. Elanike koguarv asulas
11. Projektiga seotud inimeste arv (ühendatakse trassidega, reovesi puhastatakse või veetakse ära ...)
12. Rahaline kulu ühe kasusaava inimese kohta
13. Reostuskaitstus: kas tegevus toimub kaitsmata põhjaveega alal (selle paneb kkt)
14. Reoveekogumisala (ÜVK-st) , kui ÜVK ei ole kehtestatud siis nii ka märkida
15. ÜVK olemasolu: kinnitamise kuupäev KOV poolt, kas vastab 2006.a. seaduse muudatustele
16. Tegevuse kirjeldus: siia lahtrisse kogu info planeeritava projekti kohta: näiteks: uus puhasti või olemasoleva rekonstrueerimine ja miks; kanalisatsioonitrasside rek või uute rajamine, mitu km ja põhjendus - amortiseerunud; ÜP rek või rajamine ja põhjendus jne
17. Põhjavee- või pinnaveekogum- täidab keskkonnateenistus
18. Võimalik rahastaja: kindlasti KOV, näiteks, eraettevõtte, ÜF, KIK ....
19. Lisainformatsioon, mis Teie arvates aitaks paremini projekti hinnata

Memo põhjavee osas (kavandatavat tegevust kirjeldava tabeli tulpade nimetused)

1. tegevuse/projekti nimi
2. KOV nimi
3. KOV poolt planeeritava tegevuse aeg, aasta
4. Olulisus, tähtsus KOV jaoks (koosõlas ÜVK-ga, valla arengukavaga, detailplaneeringu või üldplaneeringuga); ilmselt kõik tegevused ei saa olla käsitletud ÜVK-s; kuid veehaaretega seonduv kindlasti
5. Kas hetkel objekt, kus töid planeeritakse, vastab keskkonnanõuetele, kui ei siis mis osas
6. Projekti/tegevuse maksumus
7. Dokument, kust hind pärineb (ÜVK, arengukava, eelprojekt, projekt, eksperthinnang)

8. Eelprojekt: jah/ei, millal koostatud (aitab hinnata pakutud projekti maksumuse tõesust)
9. KOV poolt kinnitatud vee hind
10. Elanike koguarv asulas
11. Projektiga seotud inimeste arv (saab kvaliteetse vee, ühendatakse trassidega)
12. Rahaline kulu ühe kasusaava inimese kohta
13. Reostuskaitstus: kas tegevus toimub kaitsmata põhjaveega alal
14. ÜVK olemasolu: kinnitamise kuupäev KOV poolt, kas vastab 2006.a. seaduse muudatustele
15. Tegevuse kirjeldus: siia lahtrisse kogu info planeeritava projekti kohta: näiteks: uus puurkaev või ol.oleva rek ja miks; kaevude tamponeerimine - põhjendus; sanitaarkaitseala moodustamine ja uuringud jne
16. Põhjaveekogum – Täidab keskkonnateenistus
17. võimalik rahastaja: kindlasti KOV, näiteks, eraettevõtte, ÜF, KIK ....

Memo pinnavee osas (kavandatavat tegevust kirjeldava tabeli tulpade nimetused)

1. tegevuse/projekti nimi
2. KOV nimi
3. KOV poolt planeeritava tegevuse aeg, aasta
4. Olulisus, tähtsus KOV jaoks (koosõlas ÜVK-ga, valla arengukavaga, detailplaneeringu või üldplaneeringuga)
5. Kas hetkel objekt, kus töid planeeritakse, vastab keskkonnanõuetele, kui ei siis mis osas ei vasta
6. Projekti/tegevuse maksumus
7. Dokument, kust hind pärineb (ÜVK, arengukava, eelprojekt, projekt, eksperthinnang)
8. Eelprojekt: jah/ei, millal koostatud (aitab hinnata pakutud projekti maksumuse tõesust)
9. Allikate, tiikide, paisjärvede jne saneerimine, põhjendus; uuringud jne
10. Pinnaveekogumi – Täidab keskkonnateenistus
11. Võimalik rahastaja: kindlasti KOV, näiteks, eraettevõtte, ÜF, KIK ....
12. Kui tahate veel midagi täiendavalt lisada, mis Teie arvates aitaks paremini projekti hinnata

7. Veeosakonna projektipõhise VEEMAJANDUSE PROGR- RAMMI HINDAMISE MAATRIKS (Lisa 3)

Reoveekäitluse alamprogramm

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Osakaal protsentides	Maksimaalsed punktid
1	Rahvusvaheliste kohustuste täitmine Asula alla 2000ie (torude rekonstrueerimine) – 5; Asula üle 2000ie - 10	29	10
2	Eelarve põhjendatus Ei – 0; Põhjendatud - 2	6	2
3	Omafinantseerimise osatähtsus alla 20% - 0; 20-30% - 2; üle 30% - 5	14	5
4	Alustatud projekti lõpetamine Ei – 0; Ja – 1; Välisabist rahastatav pooleliolev projekt – 2	5	2
5	Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet Esimene – 7; Teine – 5; Kolmas – 3	20	7
6	Reostuskoormuse vähenemine %/a <u>BHT7</u> alla 25% - 0; 25-50% - 1; üle 50% - 2 <u>Nüld ja Püld</u> alla 25% - 0; 25-50% - 1; üle 50% - 2	11	4
7	Reoveetariifi suurus üle 10 kr – 2; alla 10 kr – 0	6	2
8	Põhjavee kaitstud (kanalisatsiooniehitiste korral) Kaitstud – 0;	9	3

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Osakaal protsentides	Maksimaalsed punktid
	Keskmiselt kaitstud – 1; Nõrgalt kaitstud – 2; Kaitmata - 3		
9	KOKKU	100	35

Maksimaalne punktide summa on 35

Joogiveevarustuse alamprogramm

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Hindekaal protsentides	Maksimaalsed punktid
1	Rahvusvaheliste kohustuste täitmine Ei – 0; 50-2000 inimesega – 5; üle 2000ie - 10	28	10
2	Eelarve põhjendatus Ei – 0; Põhjendatud - 2	6	2
3	Omafinantseerimise osatähtsus alla 20% - 0; 20-30% - 2; üle 30% - 5	14	5
4	Alustatud projekti lõpetamine Ei – 0; Ja – 1; Välisabist rahastatav pooleliolev projekt - 2	5	2
5	Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet Esimene – 7; Teine – 5; Kolmas - 3	19	7
6	Veetariifi suurus üle 10 kr – 2; alla 10 kr - 0	6	2
7	Tervisele ohtliku joogiveevarustuse lõpetamine Ei lõpetata – 0; Lõpetatakse - 8	22	8
8	KOKKU	100	36

Maksimaalne punktide summa on 36

Jääkreostuse alamprogramm

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Hindekaal protsentides	Maksimaalsed punktid
1	Rahvusvaheliste kohustuste täitmine Ei täideta – 0; Täidetakse - 2	5	2
2	Eelarve põhjendatus Ei – 0; Põhjendatud - 2	6	2
3	Omafinantseerimise osatähtsus Alla 20% - 0; 20-30% - 2; Üle 30% - 5	14	5
4	Alustatud projekti lõpetamine Ei – 0; Ja – 1; Välisabist rahastatav pooleliolev projekt - 2	6	2
5	Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet Esimene – 7; Teine – 5; Kolmas - 3	19	7
6	Otsene oht veekogule, joogiveehaardele või põhjaveekihile Ei – 0; Veekogu või põhjaveekiht – 6; Joogiveehaare - 13	36	13
7	Reostuse iseloom Masuut, nafta ja kergõlid – 2; Pestitsiidid – 3; Fenoolid – 4; Raskmetallid - 5	14	5
8	KOKKU	100	36

Maksimaalne punktide summa on 36

Mitteehituslike tööde alamprogramm

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Hindekaal protsentides	Maksimaalsed punktid
1	Projekti asjakohasus Ei – 0; Ja – 1; Välisabist rahastatav pooleliolev projekt - 2	20	2
2	Rahvusvaheliste kohustuste täitmine Ei – 0; Seotus eurointegratsiooniga - 2	20	2
3	Projekti teostatavus Ei – 0; Õigusaktide täitmiseks – 1; Omab üleriigilist mõju - 2	20	2
4	Alustatud projekti lõpetamine Ei – 0; Ja – 1; Välisabist rahastatav projekt - 2	20	2
5	Projekti jätkusuutlikkus Ei – 0; Ja - 1	10	1
6	Lahenduse ressursisäästlikkus Ei - 0; Ja - 1	10	1
7	KOKKU	100	10

Maksimaalne punktide summa on 10

Veekogude ja rannikuvee tervendamise ja korrashoiu alamprogramm

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Hindekaal protsentides	Maksimaalsed punktid
1	Omafinantseerimise osatähtsus alla 20% - 0; 20-30% - 2; üle 30% - 4	20	4
2	Alustatud projekti lõpetamine Ei – 0; Ja – 1;	10	2

Jrk nr	Hindamiskriteerium	Hindekaal protsentides	Maksimaalsed punktid
	Välisabist rahastatav pooleliolev projekt - 2		
3	Väga heas seisundis või heas seisundis veekogu säilitamine, veekogu seisundi parandamine, tugevasti muudetud ja tehisveekogu ökoloogilise potentsiaali parandamine Ei – 0; Säilitatakse või parandatakse veekogu seisundit - 8	40	8
4	Veekogu avaliku kasutuse võimaluste laienemine Ei – 0; Ja - 3	15	3
5	Kala- ja vähivarude taastumise ja suurenemise soodustamine Ei – 0; Ja – 3	15	3
6	KOKKU	100	20

Maksimaalne punktide summa on 20

Selgitused hindamiskriteeriumite maatriksile

Reoveekäitluse alamprogramm

Rahvusvaheliste kohustuste täitmine - projekt aitab kaasa rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide jms Eesti riigile võetud ning Euroopa Liidu liikmelisusega seotud kohustuste täitmisele, vastavalt asula reovee direktiivile ja elanike arvule. Kriteerium on vajalik Asulareovee direktiivi (91/271/EC) artiklite 3, 4 ja 5 nõuete täitmiseks.

Eelarve põhjendatus - Projekti eelarve tehniline kvaliteet ehk selgus, taotluse kuluartiklite vastavus planeeritud tegevustele, maksumuse realistlikkus ja investeeringute vajalikkus projekti elluviimiseks.

Omafinantseerimise osatähtsus - KIK nõukogus kinnitatud omafinantseerimise nõue, pluss täiendav omafinantseerimise osakaal.

Suurem omafinantseeringu protsent võimaldab ellu viia rohkem projekte. Omafinantseering tagab taotleja poolse otsese osaluse ja huvi projekti vastu.

Alustatud projekti lõpetamine - Loetakse projekti või –taotlust, mida on rahastatud varasemalt KIK-ist ja mida pole 1 aasta jooksul täies mahus ellu viidud või lõpetatud. Pooleliolevaks loetakse ka projektitaotlust, milles toodud täitmise eesmärgid on rahastatud osaliselt või on avatud pakkumismenetlusega riigihanke konkursi teel selgunud, et eraldatud vahendid on ebapiisavad. Lisaks loetakse alustatud projekti lõpetamiseks ka välisabist rahastatavat pooleliolevat projekti. Kriteerium on vajalik,

kuna üksikute investeeringute projektide puhul on tegemist suuremamahuliste investeeringutega, mistõttu projekti ei saa rahastada täies mahus.

Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet – Alamvesikonna veemajanduskava tööühma poolt reastatud projektide pingerida. Pingerea moodustamisel on aluseks võetud alamvesikonna veemajanduskava ning tööühma poolt hinnatud objektide/meetmete olulisuse nimekiri. Hindamiskriteerium on vajalik Veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ) Artikkel 4 ja 11 täitmiseks.

Reostuskoormuse vähenemine (%/a BHT7, Nüld ja Püld) – Reostuskoormus on mingis ajavahemikus puhastusseadmesse jõudva või keskkonda heidetava reoaine (BHT7, Nüld ja Püld) hulk. Vähenemise % arvutatakse puhastisse siseneva (BHT7, Nüld ja Püld) ja väljuva (BHT7, Nüld ja Püld) reovee kontsentratsioonidest. Nüld ja Püld puhul arvutatakse kahe näitaja keskmine.

Kriteerium on vajalik Asulareovee direktiivi (91/271/EC) artiklites 3, 4 ja 5 tulenevate nõuete täitmiseks. Võttes aluseks EL ja Eesti Ühinemisakti artikli 24 punkt 9c peab olema nimetatud nõuded olema täidetud direktiivis toodule 31. Detsember 2010. Reoveekogumisaladel reostuskoormusega üle 10 000 inimekvivalendi tagab Eesti direktiivi nõuete täitmise 31. detsembriks 2009.

Reoveetariifi suurus - KOV poolt kehtestatud tariif reovee käitlemiseks. Kui KOV on kehtestanud kaks eraldi tariifi määra (elanikkond, tööstus), siis võetakse nende keskmine.

Optimaalne reoveetariif tagab toimivale vee-ettevõttele piisava tulubaasi, millega vee-ettevõtte on jätkusuutlik.

Põhjavee kaitstus – Põhjavee kihi või kihtide kaetus vett pidavate või nõrgalt vett läbilaskvate setetega, mis takistavad reostusainete imbumist põhjavesse. Põhjavee kaitstus sõltub looduslikest, tehnogeensetest ja füüsikalise-keemilistest teguritest ning on jagatud nelja kategooriasse: 1) kaitsmata põhjavesi; 2) nõrgalt kaitstud põhjavesi; 3) keskmiselt kaitstud põhjavesi; 4) kaitstud põhjavesi (ka suhteliselt kaitstud).

Kriteeriumit määratletakse ainult kanalisatsiooniehitiste korral, vastavalt põhjavee kaitstuse kaardile. Juhul, kui puudub regionaalne põhjavee kaitstuse kaart, tuleb põhjavee kaitstuse hindamiseks kasutada puurkaevude geoloogilisi läbilõikeid või Eesti põhjavee kaitstuse kaarti 1:400 000.

Joogiveevarustuse alamprogramm

Rahvusvaheliste kohustuste täitmine - projekt aitab kaasa rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide jms Eesti riigile võetud ning Euroopa Liidu liikmelisusega seotud kohustuste täitmisele, vastavalt joogivee direktiivile ja elanike arvule

Kriteerium on veekaitse programmis olulise kaaluga ja on vajalik Joogivee direktiivi 98/83/EÜ üldisemate nõuete täitmiseks.

Eelarve põhjendatus - Projekti eelarve tehniline kvaliteet ehk selgus, taotluse kuluartiklite vastavus planeeritud tegevustele, maksumuse realistlikkus ja investeeringute vajalikkus projekti elluviimiseks.

Omafinantseerimise osatähtsus - KIK nõukogus kinnitatud omafinantseerimise nõue, pluss täiendav omafinantseerimise osakaal.

Suurem omarahastamise protsent võimaldab ellu viia rohkem projekte. Omarahastamine tagab taotleja poolseotse osaluse ja huvi projekti vastu.

Alustatud projekti lõpetamine - Loetakse projekti või –taotlust, mida on rahastatud varasemalt KIK-ist ja mida pole 1 aasta jooksul täies mahus ellu viidud või lõpetatud. Pooleliolevaks loetakse ka projektitaotlust, milles toodud täitmise eesmärgid on rahastatud osaliselt või on avatud pakkumismenetlusega riigihanke konkursi teel selgunud, et eraldatud vahendid on ebapiisavad. Lisaks loetakse alustatud projekti lõpetamiseks ka välisabist rahastatavat pooleliolevat projekti. Kriteerium on vajalik, kuna üksikute investeeringute projektide puhul on tegemist suuremahuliste investeeringutega, mistõttu projekti ei saa rahastada täies mahus.

Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet – Alamvesikonna töörühmade poolt reastatud projektide pingerida. Pingerea moodustamisel on aluseks võetud alamvesikonna veemajanduskava ning töörühma poolt hinnatud objektide/meetmete olulisuse nimekiri. Hindamiskriteerium on vajalik Veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ) Artikkel 4 ja 11 täitmiseks.

Veetariifi suurus - KOV poolt kehtestatud tariif joogivee tootmiseks. Kui KOV on kehtestanud kaks eraldi tariifi määra (elanikkond, tööstus), siis võetakse nende keskmine.

Optimaalne veetariif tagab toimivale vee-ettevõttele piisava tulubaasi, millega vee-ettevõtte on jätkusuutlik.

Tervisele ohtliku joogiveevarustuse lõpetamine - Joogivee kvaliteedinõuetele mittevastava (vastavalt SoM “Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid” määrusele) joogiveega varustamise lõpetamine veehaardest varustatavas piirkonnas.

Kriteerium on vajalik ka Joogivee direktiivi 98/83/EÜ artikli 5 ja artiklist 8 ning I lisa C toodud nõuete täitmiseks.

Jääkreostuse alamprogramm

Rahvusvaheliste kohustuste täitmine - projekt aitab kaasa rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide jms Eesti riigile võetud ning Euroopa Liidu liikmelisusega seotud kohustuste täitmisele, vastavalt Vee raamdirektiivile 2000/60/EC.

Eelarve põhjendatus - Projekti eelarve tehniline kvaliteet ehk selgus, taotluse kuluartiklite vastavus planeeritud tegevustele, maksumuse realistlikkus ja investeeringute vajalikkus projekti elluviimiseks.

Omafinantseerimise osatähtsus - KIK nõukogus kinnitatud omafinantseerimise nõue, pluss täiendav omafinantseerimise osakaal.

Suurem omarahastamise protsent võimaldab ellu viia rohkem projekte. Omarahastamine tagab taotleja poolseotse osaluse ja huvi projekti vastu.

Alustatud projekti lõpetamine - Loetakse projekti või –taotlust, mida on rahastatud varasemalt KIK-ist ja mida pole 1 aasta jooksul täies mahus ellu viidud või lõpetatud. Pooleliolevaks loetakse ka projektitaotlust, milles toodud täitmise eesmärgid on rahastatud osaliselt või on avatud pakkumismenetlusega riigihanke konkursi teel selgunud, et eraldatud vahendid on ebapiisavad. Lisaks loetakse alustatud projekti

lõpetamiseks ka välisabist rahastatavat pooleliolevat projekti. Kriteerium on vajalik, kuna üksikute investeeringute projektide puhul on tegemist suuremahuliste investeeringutega, mistõttu projekti ei saa rahastada täies mahus.

Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet – Alamvesikonna töörühmade poolt reastatud projektide pingerida. Pingerea moodustamisel on aluseks võetud alamvesikonna veemajanduskava ning töörühma poolt hinnatud objektide/meetmete olulisuse nimekiri. Hindamiskriteerium on vajalik Veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ) Artikkel 4 ja 11 täitmiseks.

Otsene oht veekogule, joogiveehaardele või põhjaveekihile (lisaks: joogiveele, olulisele pinnaveekogule, elutsooni ja -hoonete õhule, kaitstavatele liikidele, inimese otsese kokkupuute võimalus ohtlike ainetega) - Projekti piirkond (reostuskolle või reostunud ala) asub veekogu vahetus läheduses, kaitsmata põhjaveega alal või joogiveehaarde läheduses, mille levik võib kaasa tuua veekogu või/ja keskkonnaseisundi halvenemise. Kriteerium on otseses seoses õigusaktidega ja omab olulist kaalu.

Reostuse iseloom - jääkreostust tekitavate ainete loetelu, kus loetletakse reostuse tekitanud keemilised ained või ühendid. Kriteerium tähtsustab keemilisi ühendeid, nende omaduse ja ohtlikkuse järgi.

Mitteehituslike tööde alamprogramm

Projekti asjakohasus - Projekti elluviimine aitab täita ja/või rakendada Eestis kehtivaid õigusakte ja on seotud mingi konkreetse riigi või maakonna tasemel kehtestatud strateegia, programmi või kavaga. Kriteerium aitab ellu viia strateegiate, programmide või tegevuskavade järgselt planeeritud tegevusi ning projekte.

Rahvusvaheliste kohustuste täitmine - projekt aitab kaasa rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide jms Eesti riigile võetud ning Euroopa Liidu liikmelisusega seotud kohustuste täitmisele.

Kriteerium on veekaitse programmis olulise kaaluga ja on vajalik vett puudutavate direktiivide (Asulareovee direktiiv 91/271/EC; Joogivee direktiiv 98/83/EC; Vee raamdirektiiv 2000/60/EC; Põhjavee direktiiv 80/68/EEC) nõuete täitmiseks.

Projekti teostatavus - tegevuste vastavus projekti eesmärkidele, eelarve realistlikkus ja läbipaistvus, teostaja(te) suutlikkus ja sh vajalikud vahendid, kvalifitseeritud personal ning varasemad kogemused, ajakava realistlikkus.

Alustatud projekti lõpetamine - Loetakse projekti või –taotlust, mida on rahastatud varasemalt KIK-ist ja mida pole 1 aasta jooksul täies mahus ellu viidud või lõpetatud. Pooleliolevaks loetakse ka projektitaotlust, milles toodud täitmise eesmärged on rahastatud osaliselt või on avatud pakkumismenetlusega riigihanke konkursi teel selgunud, et eraldatud vahendid on ebapiisavad. Lisaks loetakse alustatud projekti lõpetamiseks ka välisabist rahastatavat pooleliolevat projekti. Kriteerium on vajalik, kuna üksikute investeeringute projektide puhul on tegemist suuremahuliste investeeringutega, mistõttu projekti ei saa rahastada täies mahus.

Projekti jätkusuutlikkus - projekti tulemuste laiendamise ja süvendamise võimalused, mis kas loovad eeldused tegevuste jätkamiseks (institutsionaalse jätkusuutlikkuse) või käivitavad mitmekesise ja arendavate tegevuste jada.

Lahenduse ressursisäästlikkus Projekt võimaldab keskkonnakaitseks kulutusi kokku hoida - Projekti tulemusena töötatakse välja keskkonnasäästlike süsteemide lahendused, mille rakendamisel on võimalik vähendada riigi poolt tehtavaid kulutusi. Kriteeriumi järgse tegevuse elluviimisel saab suure tõenäosusega kasu otseselt või kaudselt riigisektor või/ja erasektor.

Veekogude ja rannikuvee tervendamise ja korrashoiu alamprogramm

Omafinantseerimise osatähtsus - KIK nõukogus kinnitatud omafinantseerimise nõue, pluss täiendav omafinantseerimise osakaal. Suurem omarahastamise protsent võimaldab ellu viia rohkem projekte. Omarahastamine tagab taotleja poolseotse osaluse ja huvi projekti vastu.

Alustatud projekti lõpetamine - Loetakse projekti või –taotlust, mida on rahastatud varasemalt KIK-ist ja mida pole 1 aasta jooksul täies mahus ellu viidud või lõpetatud. Poolleliolevaks loetakse ka projektitaotlust, milles toodud täitmise eesmärged on rahastatud osaliselt või on avatud pakkumismenetlusega riigihanke konkursi teel selgunud, et eraldatud vahendid on ebapiisavad. Lisaks loetakse alustatud projekti lõpetamiseks ka välisabist rahastatavat poolleliolevat projekti. Kriteerium on vajalik, kuna üksikute investeeringute projektide puhul on tegemist suuremamahuliste investeeringutega, mistõttu projekti ei saa rahastada täies mahus.

Väga heas seisundis või heas seisundis veekogu säilitamine, veekogu seisundi parandamine, tugevasti muudetud ja tehisveekogu ökoloogilise potentsiaali parandamine - parandatakse veekogu seisundi klassi või välditakse veekogu seisundiklassi halvenemist. Hindamiskriteerium on vajalik Veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ) Artikkel 4 täitmiseks.

Alamvesikonna veemajanduskava prioriteet – Alamvesikonna töörühmade poolt reastatud projektide pingerida. Pingerea moodustamisel on aluseks võetud alamvesikonna veemajanduskava ning töörühma poolt hinnatud objektide/meetmete olulisuse nimekiri. Hindamiskriteerium on vajalik Veepoliitika raamdirektiivi (2000/60/EÜ) Artikkel 11 täitmiseks.

Veekogu avaliku kasutuse võimaluste laienemine – Avalikult kasutatavate veekogude nimekirjas (VV 18.07.96 määrus nr 191) oleva veekogu kasutusvõimaluste laiendamine veekogu tervendamise näol.

Kala- ja vähivarude taastumise ja suurenemise soodustamine – projektis loetletud tegevuste tulemusena suurenevad kala- või vähivarud keskkonnaministri 15. juuni 2004 a määruses nr 73 „Lõhe, mereforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ või alamvesikonna veemajanduskavas kala- või vähimajanduslikult oluliseks nimetatud veekogudes.

8. Ilmnenud hindamise probleemid (Lisa 4)

Riigi tasemel rahastamise ühtluse tagamisel on probleem alamvesikondade ebavõrdse suurusega – praegu välja kujunenud korra järgi saab alamvesikonna eelistuse anda ainult kolmele tegevusele nii suures Peipsi kui ka väikeses Mustjõe alamvesikonnas!

Peipsi alamvesikonda (Alo) prioriteedi andmisel kolmikliigestus (3, 7 ja 5) ei rahulda. Näiteks ühest suurest alamvesikonnast kvalifitseerub vaid 3 projekti, mis said punktid, ülejäänud AVK jaoks vajalikud ei kvalifitseeru, kuna AV prioriteedi punkte ei saanud. Väikeses vesikonnas võib olla sama olulisi projekte ei olegi.

KKM veeosakond (Antti): Alamvesikonna prioriteet on liiga suure osatähtsusega. Riigi tasemel tekib ebahütlus rahastatavate projektide olulisuse osas. Väga raske oli üldse saada kokku 50% punktidest. Vaid üksikud projektid, väikestel on raske seda künnist ületada.

KKM määrus nr 13, viimane redaktsioon 14.07.2007

§ 21. Rahastamise otsustamine keskkonnaministri poolt

Seadustest ja määrustest ning rahvusvahelistest lepingutest tulenevate kohustuste täitmisega seotud projektitaotluste rahastamise otsustab keskkonnaminister käskkirjaga 8 nädala jooksul arvates taotluste saabumisest Keskkonnaministeeriumile. Lähtuvalt valdkonna rahastamise eelarvest kuuluvad rahastamisele hindamise tulemusena kõrgema hinde saanud taotlused, mis on saanud vähemalt 50% hindepunktide võimalikust kogusummast.

[RTL 2007, 57, 1016 – jõust. 14.07.2007]

Antti: Midagi tuleb muuta. Lihtsam on maatriks kohaldada 50% järgi ümber kui määrusesse muudatust teha.

Üks võimalus on AV prioriteedi punktid anda 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. See selekteerib ka mõningal määral.

Olukord vajab põhjalikumat analüüsi. Ükski rahajagamise ega hindamise süsteem automaatset „täielikku õiglust“. Mingil juhul ei tohi programmipõhise hindamise ülesehitamisest loobuda – sel juhul oleme tagasi alguses (Madis).